	ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ	Број:
		10/2-110
	ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ	Датум:
20.10.2015.		

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Ванредни професор др Бисера Јевтић
2. Ванредни професор др Бране Микановић
3. Ванредни професор др Зорица Станисављевић Петровић

2. Одлука Већа департмана за педагогију број 10/2-57 од 10. јула 2015. године.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме
Вања Радослав Павковић
2. Година уписа на мастер академске студије
2013/2014.
3. Назив студијског програма
Мастер академске студије педагогије

III НАСЛОВ – МАСТЕР РАДА:

*Вредносне оријентације и форме просоцијалности адолесцената у циљу превенције
вршњачког насиља*

IV ПРЕГЛЕД -МАСТЕР РАДА:

Структура мастер рада састоји се из теоријског приступа проблему, методолошког приступа проблему истраживања, анализе и интерпретације резултата истраживања (дескриптивна статистика и статистичка закључивања), дискусије, закључних разматрања, литературе и прилога који представља истраживачки инструмент. Теоријски оквир истраживања чине следеће целине:

УВОД

I ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

1. ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ

- 1.1. Појмовно одређење вршњачког насиља
- 1.2. Облици вршњачког насиља у школском контексту
- 1.3. Социјалне улоге (учесници) у вршњачком насиљу
- 1.4. Ранија истраживања вршњачког насиља у школи
- 1.5. Превенција вршњачког насиља

2. ВРЕДНОСНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ АДОЛЕСЦЕНАТА

- 2.1. Појмовно одређење вредносних оријентација
- 2.2. Класификације вредносних оријентација
- 2.3. Истраживања приоритетних вредносних оријентација у Србији
- 2.4. Позитивна повезаност вредносних оријентација адолесцената са насилним понашањем према вршњацима

3. ПРОСОЦИЈАЛНО ПОНАШАЊЕ АДОЛЕСЦЕНАТА

- 3.1. Појмовно одређење просоцијалног понашања
- 3.2. Форме просоцијалности
 - 3.2.1. Алтруизам
 - 3.2.2. Емпатија
 - 3.2.3. Социјална одговорност

4. ВРЕДНОСНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ И ФОРМЕ ПРОСОЦИЈАЛНОСТИ АДОЛЕСЦЕНАТА У ЦИЉУ ПРЕВЕНЦИЈЕ ВРШЊАЧКОГ НАСИЉА

- 4.1. Вредносне оријентације као заштитни фактор вршњачког насиља
- 4.2. Форме просоцијалности у функцији превенције вршњачког насиља
- 4.3. Улога различитих фактора у формирању вредносних оријентација и просоцијалног понашања адолесцената у циљу превенције насиља међу вршњацима
 - 4.3.1. Улога породице (родитеља)

4.3.2. Улога школе (наставника)

4.3.3. Улога вршњака

II МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

1. Проблем истраживања
2. Предмет истраживања
3. Циљ истраживања
4. Задаци истраживања
5. Хипотезе истраживања
6. Варијабле истраживања
7. Методе, технике и инструменти истраживања
8. Популација и узорак истраживања
9. Организација и ток истраживања
10. Статистичка обрада података

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

ЛИТЕРАТУРА

ПРИЛОЗИ

Прилог 1 ВОФПАПВН-СКАЛЕР – ВРЕДНОСНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ И ФОРМЕ ПРОСОЦИЈАЛНОСТИ АДОЛЕСЦЕНАТА У ЦИЉУ ПРЕВЕНЦИЈЕ ВРШЊАЧКОГ НАСИЉА

Закључак представља есенцијалну интегрисаност добијених резултата истраживања и теоријског дела рада.

Укупан број коришћених библиографских јединица у раду износи 80, од чега је коришћена у великој мери и инострана литература на енглеском и другим релевантним језицима. Рад садржи 27 табела.

Укупан број страница мастер рада, укључујући литературу и прилоге који представљају инструменте, износи 142.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

Захваљујући чињеници да је насиље међу вршњацима данас у експанзији, овај проблем као и начини његове превенције протеклих година привлаче све више пажње великог броја стучњака и институција. Такође, у прилог алармантности вршњачког насиља говори и чињеница да се велики број практичара бави истраживањем овог проблема, при чему се долази до поражавајућих података који указују да готово ниједна школа није имуна пред овим феноменом. Тако се насиље међу младима испољава у различитим облицима и интензитетима, а последице могу подједнако негативно утицати како на насилнике тако и на жртве у њиховом каснијем психосоцијалном функционисању. Управо због велике заступљености овог проблема, нужно се јавља потреба да се пронађу механизми у циљу борбе против насиља над вршњацима.

Уопштено, појава насиља међу вршњацима није изолован феномен који се може проучавати изван друштвеног система у коме се манифестује. Оно је одраз стања које влада у целокупном друштву, а управо лоша економска и политичка ситуација у земљи и бројне недаће погодвали су измени приоритетних вредносних оријентација и понашања адолесцената. Систем вредности је у дубокој кризи, што се рефлектује и на схватања, вредности, вредносне оријентације и мотиве адолесцената. Данас адолесценти преферирају вредносне оријентације које су усмерене ка моћи, хедонизму и које експлицитно промовишу насиље као адекватан начин за остваривање властитих циљева. Такође, адолесценти показују и себично понашање које подразумева искључиво задовољавање властитих потреба и не укључује бригу о другима. Овакво стање свеукупно доприноси испољавању насиља према вршњацима, јер адолесценти данас у великој мери нису осетљиви на потребе других, не могу преузети туђу перспективу, помоћи и разумети осећања својих вршњака.

Дакле с обзиром на значај који одређене вредносне оријентације и просоцијално понашање адолесцента имају у спречавању вршњачког насиља, неопходно је искористити њихове моћи у борби против насилног понашања према вршњацима. Тачније, инсистирање на вредносним оријентацијама усмереним ка доброби и интересу других као и на позитивном социјалном понашању у циљу помагања, дељења и разумевања перспектива и осећања других, представља значајну стратегију која предупређује вршњачко насиље које је одраз усмерености искључиво на личне интересе.

Озбиљност проблема насиља међу вршњацима у школама као и штетност последица које из њега произлазе, указују на потребу интервенисања свих значајних фактора

који учествују у социјализацији адолесцената, пре свега породице, школе и вршњака, а у циљу превенције вршњачког насиља. Акценат у овом раду ставља се на коришћење вредносних оријентација и просоцијалног понашања у остваривању тог циља. То се може постићи посредством различитих фактора социјализације младих на многобројне начине, како намерно, директним подучавањем, тако и случајно, угледањем на понашање модела и др.

Вредносне оријентације и форме просоцијалности имају огроман утицај и могу обликовати понашање адолесцената, а с обзиром да је у овом раду нагласак на превенцији вршњачког насиља, проблем овог истраживања се своди на питање- *Да ли се вредносне оријентације усмерене ка добробити других и форме просоцијалности адолесцената могу користити као стратегија у циљу превенције вршњачког насиља?*

Циљ истраживања дефинисан је на следећи начин: Утврдити процене ученика средње школе о томе да ли њихове преференције вредносних оријентација окренутих према добробити и благостању других и поседовање форми просоцијалности не утичу на испољавање насиља према другим ученицима у школи, односно представљају заштитне факторе који се могу користити у циљу превенције вршњачког насиља. Притом, настоји се утврдити која вредносна оријентација и форма просоцијалности су најмање повезане са испољавањем насиља према вршњацима. У дефинисању циља се најпре полази од става да су вредносне оријентације усмерене ка добробити и интересу других и форме просоцијалности негативно повезане са испољавањем насиља према вршњацима ученици, па се могу користити у циљу превенције вршњачког насиља.

Ради потпунијег схватања наведеног циља истраживања, дефинисан је низ задатака:

1. Испитати да ли је инструмент релијабилан;
2. Утврдити којим облицима вршњачког насиља су ученици највише изложени у школи;
3. Утврдити које облике вршњачког насиља ученици највише испољавају у школи;
4. Утврдити која преферирана вредносна оријентација ученика је најмање повезана са испољавањем насиља према вршњацима;
5. Утврдити која форма просоцијалности коју адолесценти поседују је најмање повезана са вршењем насиља према вршњацима;

6. Испитати на који начин родитељи највише доприносе формирању вредносних оријентација и форми просоцијалности адолесцената у циљу превенције вршњачког насиља;
7. Утврдити на који начин наставници највише доприносе формирању вредносних оријентација и форми просоцијалности у циљу превенције вршњачког насиља;
8. Утврдити на који начин вршњаци највише доприносе формирању вредносних оријентација и форми просоцијалности адолесцената у циљу превенције вршњачког насиља;
9. Дефинисати факторе који ће се екстраховати након извршене факторске анализе.

Узорак је обухватио 135 ученика из две средње школе (од којих је једна општеобразовна, а једна стручна) са подручја општине Алексинац. Од статистичких показатеља коришћене су: фреквенције (f), проценти (%), кумулативни проценти (cf %) и ниво статистичке значајности (p). Како би се утврдило да ли су ставови ученика претежно позитивни или негативни коришћени су следећи показатељи: аритметичка средина (AS) и стандардна девијација (SD). Такође је у раду коришћен и t-тест јер су у оба случаја независне варијабле операционализоване кроз две категорије. Примењена је и факторска анализа добијених података у истраживању у циљу редукције фактора, као и поузданост (релијабилност) инструмента.

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Добијени подаци показују да је најчешћи облик вршњачког насиља вербално насиље, што је у складу са бројним претходним истраживањима спроведеним у нашој земљи. То значи да је највећи број испитаника потврдило да је бар једном било жртва вређања и давања погрдних надимака од стране других ученика. Физичко насиље није доминантан облик вршњачког насиља, с обзиром на чињеницу да је најмањи проценат ученика потврдило да су га други ученици тукли или шамарали. Резултати истраживања указују да би проценат деце која трпи вршњачко насиље могао бити и већи него што су претходне студије показале. Такође, истраживање показује да су испитаници женског пола чешће жртве социјалног и сексуалног вршњачког насиља него испитаници мушког пола. Ово истраживање пружа неочекиване резултате у погледу изложености ученика вршњачком насиљу у односу на пол, јер управо девојке чешће извештавају да су жртве насиља него младићи. Што се тиче разлика између испитаника према типу средње школе, ученици стручне школе чешће саопштавају да су жртве вербалног, социјалног и сексуалног насиља у

односу на ученике гимназије

Утврђено је да преферирана вредносна оријентација ученика која се темељи на добронамерности као вредности је најмање повезана са испољавањем насиља према вршњацима и може се користити у циљу превенције вршњачког насиља. Тако највећи број испитаника потврђује да не вређа друге ученике јер нема зле намере да их повреди. Најмањи значај испитаници придају вредносној оријентацији која се темељи на конформизму, као вредносној оријентацији која инхибира њихово испољавање насиља према вршњацима. Добијени подаци показују да испитаници женског пола чешће саопштавају да не вређају друге ученике јер немају зле намере да их повреде него испитаници мушког пола. Дакле, већи проценат девојака преферира вредносну оријентацију која се темељи на добронамерности него што је то случај са испитаницима мушког пола. Важно је споменути и детектоване разлике међу испитаницима у односу на тип средње школе коју похађају. Тако, ученици стручне школе чешће саопштавају да се суздржавају да истуку свог вршњака јер ће на тај начин прекршити друштвене норме и правила која поштују у односу на гимназијалце. То значи да ученици стручне школе чешће преферирају конформистичку вредносну оријентацију која доприноси превенцији вршњачког насиља него што је то случај са ученицима гимназије.

Највећи проценат ученика сматра да је поседовање алтруизма као форме и мотива просоцијалног понашања најмање повезано са вршењем насиља над другим ученицима, чиме је потврђена једна од хипотеза истраживања. Реч је о помажућем понашању које предузимамо искључиво ради унутрашњег задовољства, а не са циљем добијања заузврат властитог добитка. Значајно је напоменути да је најмање присутно оно просоцијално понашање које као мотив има добијање неке врсте награде, било материјалне или социјалне. Тако, најмањи проценат ученика је известило да не злоставља своје вршњаке јер им је битно да други похвале њихово добро понашање. Такође, истраживачки подаци показују да нису детектоване разлике међу ученицима како у односу на пол тако и у односу на тип средње школе. То значи, да приближно подједнак број младића и девојака поседује форме просоцијалности које доприносе превенцији вршњачког насиља. Поред тога, значајно је напоменути да се нешто већи број девојака него младића генерално просоцијално понаша,

што има значајну улогу у превенцији вршњачког насиља. Такође, нису утврђене ни разлике између ученика стручне школе и гимназијалаца у односу на форме просоцијалности које они поседују у циљу превенције вршњачког насиља, што значи да приближно подједнак број ученика стручне школе и гимназијалаца поседује форме просоцијалности које доприносе превенцији вршњачког насиља.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Мастер Рад под називом *Вредносне оријентације и форме просоцијалности адолесцената у циљу превенције вршњачког насиља*

у целини, како у теоријском тако и у методолошком делу, у потпуности је испунио постављени истраживачки циљ и истраживачке задатке. Анализа и интерпретација резултата истраживања, који су обрађени адекватним методолошким поступцима, указују на постојеће стање у области просоцијалности, у овом случају вредносних оријентација адолесцената, што се посебно актуелизује данас у процесу реформи школског система. Тумачење и анализа резултата истраживања омогућавају сагледавање актуелног стања и пружају могућност за промене у делу имплементације програма посвећеним разматрању и објашњењу везе између вредносних оријентација и односа, с једне, форме просоцијалног понашања и алтруизма, с друге стране који су се на пољу повезаности превенције вршњачког насиља других земаља показали изузетно успешним.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Да ли је теза урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме ДА

Да ли теза садржи све битне елементе ДА

По чему је теза оригиналан допринос науци ДА

Недостаци тезе и њихов утицај на резултат истраживања НЕМА

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

- да се мастер рад прихвати а кандидату одобри јавна одбрана ДА
- да се мастер рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се мастер рад одбија НЕ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

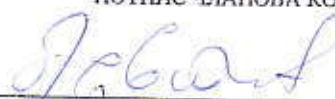
10/2-110

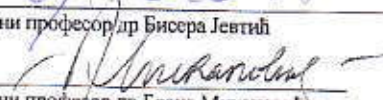
Датум:

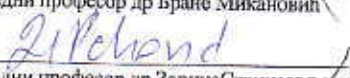
20.10.2015.

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Ванредни професор др Бисера Левтић

Ванредни професор др Бране Микановић

Ванредни професор др Зорица Станисављевић
Петровић